

ВЛАДИМИР КОЛЕВ
ДЖОКОНДА
НЕЩО РАЗЛИЧНО ОТ МОНА
ЛИЗА...

chitanka.info

Да, съгласен съм. Лувърът е пълен с експерти — стилови анализатори, запознати с епохи и течения в живописа, технически специалисти, които чрез съвременна апаратура отсяват безпогрешно зърното от плевелите, т.е. — оригиналът от ментето. Та точно тези специалисти с опит и титли ли ще допуснат хора от цял свят да се извървяват пред нещо, което е друго нещо? И все пак...

Jocund — весела, радостна. Това е буквалният превод от английски на основополагащата синонимна думичка. Така е и известна. Мона Лиза или Джоконда. Без да имате пред очите си картината, се опитайте да си спомните, дали най-известната рисуванa жена изглежда точно весела и радостна... По-скоро тайнствено усмихната, може да се каже — самовглъбена, но ведро лъчаща и щастлива — не. Погледнете картината. Не. Нали?

Това, което се знае от всеки, попрочел нещичко за картината и автора ѝ. Леонардо е роден в малкото градче Винчи през 1452 г. Син на нотариус. Отказва да наследи сигурната професия на баща си. Чрез категорично изявен талант, още на младини, успява да се докаже и реализира на попрището на художник. Впоследствие — и като академик в различни разклонения на науката. Но тук ще говорим само за художника Леонардо.

Биографично — за жената с тайнствената усмивка. Част от истината. Когато Леонардо я среща през 1500 г., тя е 24-годишна, омъжена за съпруг, 25 години по възрастен от нея. Дали поради този факт не се е появила гънката на горчивина в края на устните ѝ? Съпругът, месер (важен господин) Франческо дел Джокондо, е богат и може да си позволи да си купи жена като за пред хората. Той богат, но поизносен, тя богата, но с горчива гънка в края на устните. Основания за песимизъм и оптимизъм едновременно. Уж „Jocund“-а, ама не е весела. В живота често става и така...

Още с първата среща, Леонардо попада под магнетизма на излъчването на младата жена. И предлага на съпруга ѝ да я нарисува. Ако един Леонардо предложи да нарисува жена ви, бихте ли му отказали? Дава ви се директно паспорт за влизане в историята, дори и само като съпруг на жена си. И месер Франческо не отказва.

Малко информация от вторият рафт. Леонардо е перфекционист. Досаден перфекционист. Все се терзае, че е можел да направи нещото

което прави още по-добре. Пробва в един вариант, втори трети. Драска безброй ескизи, чрез които си изяснява този или онзи детайл. Детайл, който най-вероятно няма да бъде забелязан от простосмъртните зяпачи. Пардон — художествени естети... Според собствените му виждания, не успява да нарисува нито една картина така, както на него му се иска. Просто да се чудиш, защо „марката Леонардо“ приковава погледите? Винаги!

И картината Джоконда според него остава недовършена.

Погледнете пак в албума от Лувъра. Да ви изглежда недовършена точно тази Мона Лиза?

Факт е, че Леонардо остава „намагнетизиран“ с години от излъчването на младата жена. Стандартната думичка е заплепен, но аз умишлено не я употребявам. И я рисува с години.

Леонардо наистина е заплепен от Мона Лиза. Заплепен, но не хлътнал, като мъж по жена. С естественото желание, да я подкара към леглото, както си е по закон Божи. Не го прави, просто защото е хомосексуалист. И то по душевна настройка. Почти сигурно е, че не е достигнал до практическите манипулации на обикновената плътска любов. Нито с мъж, нито с жена. „Актът на съвокупление и органите, които го осъществяват, са толкова противни, че ако не беше красотата на лицата... човешката раса щеше да загуби своята човечност“ — това е отношението му към проблема „sex“.

В живота, Леонардо е типичен авантюрист, но любовната му биография е по монашески постна.

И още... Ако не е напирал към хубавите жени на младини, точно около петдесетте ли ще тръгне да се прави на мъж?

Всъщност, обяснението не е чак толкова сложно. Всеки истински художник има изострено чувство към излъчването на човека, когото рисува. Явно, Леонардо поддава чисто естетически на излъчването на младата жена. И намира в личността ѝ някаква забележителна многоплановост, която го връща отново и отново към нея. Рисува я в продължение на няколко години. После, при следващо завръщане във Флоренция отново взема четките и поставя картината на статива. Първото което минава през ума на всеки е, че на 24 тя е изглеждала по един начин, а на 30 — по друг. Вероятно, Леонардо не се спъва в такъв дребен проблем. Той търси константното в личността ѝ.

Когато напуска Флоренция първия път през 1505 г., той дава добросъвестно портрета на съпруга, месер Франческо.

В тази история има нещо нелогично. В книгата на Джорджо Вазари „Животът на художниците“ се споменава, че на първи етап, Леонардо я рисува 4 години. „Сега това произведение принадлежи на Франсоа, крал на Франция и се намира във Фонтенбло“. „Сега“ е 14 години по-късно.

И още нещо. Уж подробност. Според Вазари, жената е толкова естествена и жизнена, че „в шията на Мона Лиза може да се почувства пулса“.

През 1584 г. Джовани Ломазо говори за „Джоконда и Мона Лиза“. Като за две различни картини.

Вазари описва картината по следния начин: „Очите притежават онзи блясък и прозрачно сияние, който съществува в истинския живот, а около тях има нюанси на червеното, миглите не могат да бъдат описани другояче, освен като изключително деликатни... Носът с красиво изрязаните ноздри, розови и нежни, сякаш е жив. Устата — от червенината на устните, до нежната кожа на лицето — сякаш не е изрисувана, а е от плът и кръв“.

Истинска млада жена, първична и жизнена. Просто да ти се прииска да я награбиш и да... Така де... Наистина „Jocund“-а.

Погледнете отново в албума. Тази Мона Лиза си е Мона Лиза. Дотолкова съвършена, че просто не предизвиква плътска тръпка.

Май наистина става въпрос за две картини... Още повече, че съществува върволица доказателства за още нещо. Картина „Мона Лиза“, т.е. „Джоконда“ е донесена от Италия в Англия в края на 18 в. и остава в имението на благородника сър Съмърсет. Два века обира прах в някаква стая. Ценителят с добри, експертни познания в живописа, Хю Бат я открива, досеща се нещо и я купува за няколко гвинеи в началото на 20 в. Прибира я грижливо в студиото си в Айлуърт. Точно тази картина отговаря директно на почти еротичното описание на Вазари. Макар да създава и леко усещане за незавършеност...

Още един, многозначителен Факт. Рафаел вижда „Джоконда“ през 1504 г. в ателието на Леонардо. Явно не е завистник към колегата „по четка“, оценява я по достойнство и я скицира. На неговата скица има две гръцки колони, около двете страни на младата жена.

Погледнете отново в албума. Няма колони. Няма...

Друга част от истината. Още хипотези около личността на Джоконда. Или на Мона Лиза?

Отново се позоваваме на исторически източник. Една от биографите на Леонардо, Антония Валентин твърди, че преди да стане жена на месер Джокондо, младата красавица била любовница на... Джулиано Медичи. В скоби — един от двамата братя-банкери, развързали щедро кесиите си и „бабували“ на появата на Кватроченто. Четвърт век, след който не само Флорентинската, но и световната култура добиват други измерения.

Взрив в изкуството и любовни пируети... Звучи клюкарски, но и красиво. Подробеност е, че за да паснат нещата, пречи двацетина години разминаване във времето... Според Валентин, Джулиано се радва на любовните ласки на Джоконда, но по съображения се жени за Антоанета Веспучи. Видимо, жена с излъчване, съпоставимо с това на леонардовия модел. И за да се дозавърже интригата, по Антоанета пък хлътва художникът Сандро Ботичели. Във всичките картини на Ботичели присъства една и съща жена в развитие. Ако не ви домързи, поразровете из албумите и се вгледайте в картините му. Има какво да се види.

... Имал е въображение, този Ботичели. Антоанета умира още млада, а той я рисува и като жена в зрелостта на красотата си. Джулиано е убит в църквата, Лоренцо бяга, след това отново се връща във Флоренция. Един откачен монах, Саванарола, се опитва да дисциплинира жизнерадостните флорентинци. Те отначало го гледат в устата, а после го пращат на оня свят. Животът тече, пъстър, понякога опасен, а Сандро продължава да си мисли за Антоанета...

Кое е общото между Мона Лиза и Антоанета Веспучи? — Остават в бъдещето зримо, благодарение на вниманието на мъже. Мъже които издават директно паспорти за историята. Казах го вече по-горе...

Кое е общото между Леонардо и Ботичели? — И двамата си имат „жена на живота“, до която не се докосват както мъж към жена, но която обичат платонически до последните си дни.

И весело, и малко тъжно...

Да опитаме да подредим нещата. Може би, Леонардо наистина е рисувал просто две жени? Едната е предбрачната любов на Лоренцо Медичи и се нарича Констанца д'Авалос. Весела, усмихната,

предизвикваща тръпка в мъжете. Фриволна, провокативна, жизнена — можеш „да усетиш пулса по шията й“.

Джоконда, но... не съпругата на месер Джокондо от Флоренция. През 1962 г. портретът отново сменя адреса си и е закупен от швейцарски синдикат. Но вече не за няколко гвиней, а за доста милиони. Пази се неизвестно къде. За този случай ние си имаме сентенция за покритото мляко и котките. Струва пари, ще струва още повече пари в бъдеще, защо да се навира в очите на хората. И най-вече — на „специалистите“ по тарашене на музеите. Това е един от възможните мениджърски подходи. Към едно от произведенията на Леонардо.

Картина, Мона Лиза става собственост на Франсоа I. През XVI в. А днес се намира в Лувъра. Показва се на милиони — специалисти и зяпачи. Друг мениджърски подход. Създава имидж на музея. Всеки, който го посети, се чувства задължен да застане пред най-гледаната в света картина. За да може после да го споменава небрежно пред приятели: „Когато бях в Лувъра и разглеждах Джокондата...“

Не Джокондата приятелю, а Мона Лиза!

Макар че, според друга подредба на фактите, Мона Лиза пък е в Швейцария, а Джоконда — в Лувъра.

Зави ли ви се свят? Мона Лиза или Джоконда, има ли значение? И в едната, и в другата картина прозира могъщият дух на Леонардо. Ако имате възможност, застанете пред лувърския оригинал. И му се полюбувайте. Ако нямате път към Париж — отворете албума.

Магнетична е, тази лувърска дама.

А как ли изглежда другата магия, любовницата на Лоренцо Медичи? Бих искал да я видя — поне на картина...

Поне да я видя. Все пак нещо ни дели. Най-непреодолимото — времето...

Публикация:

— „Ние, алтернативата“, бр. 9/2008 г.

— „Мистерии Кватроченто“, изд. Москва, 1999 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.